

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 671/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Lukášom Bodnárom, advokátom, Hrnčiarska 8, Košice, proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Košice I č. k. 4Pv72/21/8802-49 z 27. septembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením prokuratúry o náhrade trov opatrovníka obvinenej právnickej osoby, ktoré žiada zrušiť a vec jej vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ ako advokát zapísaný v zozname podľa § 87 ods. 1 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“) bol uznesením okresného súdu z 21. februára 2022 ustanovený za opatrovníka obvinenej právnickej osoby podľa § 27 ods. 7 zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 91/2016 Z. z.“), keďže uznesenie o vznesení obvinenia nebolo možné tejto právnickej osobe doručiť. Na sťažnosť sťažovateľa krajský súd uznesením, ktoré sťažovateľovi doručené 8. júna 2022, uznesenie okresného súdu zrušil.

3. Sťažovateľ 19. augusta 2022 vyšetrovateľke vyúčtoval 1 320,41 eur ako odmenu a náhrady za výkon opatrovníctva za celkom sedem úkonov právnej služby podľa § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého pri obhajobe v trestnom konaní je základnou sadzbou tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, ak ide o trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje desať rokov alebo za ktorý možno uložiť výnimočný trest, jedna šestina výpočtového základu.

4. Vyšetrovateľka uznesením z 30. augusta 2022 sťažovateľovi priznala odmenu 100 eur podľa § 12 ods. 7 vyhlášky, podľa ktorého odmena 200 eur za celé konanie patrí advokátovi ustanovenému za opatrovníka na ochranu práv poškodeného v prípadoch, v ktorých zákonný zástupca poškodeného nemôže vykonávať svoje práva a ak advokát nezastupoval ako opatrovník oprávnenú osobu do právoplatného skončenia veci, patrí mu 50 % odmeny. Vyšetrovateľka uviedla, že opatrovník právnickej osoby nemá postavenie obhajcu, a poukázala na absenciu osobitnej právnej úpravy. Dospela k záveru, že analogicky je správne postupovať podľa § 12 ods. 7 vyhlášky, ktorá sa vzťahuje na opatrovníctvo poškodeného v trestnom konaní.

5. Sťažovateľ proti tomu podal sťažnosť, ktorú zdôvodnil nedostatočnosťou odôvodnenia analógie zákona a tým, že postavenie opatrovníka poškodenému podľa § 48 Trestného poriadku a opatrovníka obvinenej právnickej osoby podľa § 27 ods. 7 zákona č. 91/2016 Z. z. sú odlišné, keďže opatrovník musí vykonávať úkony, ktoré prinajmenšom korešpondujú s úkonmi obhajcu obvinenej právnickej osoby. O sťažnosti sťažovateľa rozhodla prokurátorka ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením z 27. septembra 2022 tak, že sťažnosť ako nedôvodnú zamietla. Vychádzala z § 27 ods. 7 zákona č. 91/2016 Z. z., podľa ktorého sa opatrovník ustanovuje spravidla z advokátov a advokát koná nie ako obhajca, ale ako opatrovník, pričom v tomto vzťahu nemá postavenie obhajcu v trestnom konaní, keďže ako opatrovník zosobňuje právnickú osobu, prejavuje jej úkony a vykonáva za ňu procesné úkony. Podľa prokurátorky obhajoba a opatrovníctvo sú rozdielne inštitúty, a preto nemožno použiť na odmenu opatrovníka ustanovenia vyhlášky o obhajobe.

III.

6. Sťažovateľ namieta nesprávnosť analógie zákona a zjavnú arbitrárnosť rozhodnutia prokurátorky. Poukazuje na to, že v právnej úprave chýba spôsob určovania odmeny a náhrad za úkony advokáta ustanoveného za opatrovníka obvinenej právnickej osoby. Uzneseniu prokurátorky vyčíta, že sa obmedzilo len na konštatovanie potreby analogického použitia § 12 ods. 7 vyhlášky, a to aj napriek tomu, že v sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľky odôvodnil nesprávnosť tohto záveru. Prokurátorka sa s jeho argumentáciou nevysporiadala a len sa obmedzila na konštatovanie správnosti uznesenia vyšetrovateľky. Osobitne namieta, že žiadne z uznesení sa nevysporiadalo s jeho nárokom na náhradu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky, a poukazuje na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 394/2021, ktorý pri obdobnom stave popri odmene advokáta ustanoveného za opatrovníka na ochranu práv poškodeného explicitne pripustil aj nárok na náhradu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky.

IV.

7. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). V zásade možno konštatovať, že i pri preskúmaní rozhodnutí o náhrade trov konania v civilnom spore možno vychádzať z toho, že protiústavné sú také rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti (Európsky súd pre ľudské práva *Moreira Ferreira*, bod 85; *Navalnyy a Ofitserov* proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

8. Závery rozhodnutí ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov o výške náhrady trov konania možno aplikovať aj na rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní v súvislosti s priznaním odmeny a náhrad advokátov, ktorí boli v trestnom konaní ustanovení či už obvineným alebo poškodeným. Podstatou ústavnou sťažnosťou namietaného rozhodnutia je rozlišovanie medzi postavením advokáta ako obhajcu obvineného, opatrovníka poškodených a opatrovníka obvinenej právnickej osoby v nadväznosti na § 12 vyhlášky, ktorý rovnako ako zvyšok vyhlášky neobsahuje úpravu odmeny a náhrad opatrovníka obvinenej právnickej osoby.

9. Podstatou namietaného rozhodnutia je jasné rozlišovanie medzi postavením advokáta ako obhajcu a ako opatrovníka s tým, že ak niet inej úpravy, treba na opatrovníka právnickej osoby použiť ustanovenia vyhlášky o odmene opatrovníka poškodených, a nie obhajcu obvinených. V tejto časti odôvodnenie orgánov činných v trestnom konaní nadväzuje na text vyhlášky so záverom, že sťažovateľovi treba priznať odmenu, aj keď táto vyhláškou výslovne nie je upravená. Dôvodom ustanovenia sťažovateľa ako opatrovníka obvinenej právnickej osobe bol § 27 ods. 7 zákona č. 91/2016 Z. z., podľa ktorého ak právnickej osobe preukázateľne nemožno doručiť písomnosti, v prípravnom konaní sudca ustanoví právnickej osobe opatrovníka spravidla z radov advokátov. Účelom ustanovenia opatrovníka teda nie je zabezpečiť právnickej osobe právne zastúpenie, ale odstrániť nedostatok spojený s doručovaním písomností. Preto záver orgánov činných v trestnom konaní nemožno považovať za rozporný s účelom ustanovenia opatrovníka právnickej osobe.

10. Rozlišovaniu medzi advokátom – obhajcom na strane jednej a advokátom – opatrovníkom, hoc aj nie adresne opatrovníkom právnickej osoby, na strane druhej nadväzuje aj právna úprava obsiahnutá vo vyhláške, keď § 12 ods. 1 a 6 upravuje odmenu advokáta pri obhajobe a § 12 ods. 7 pri opatrovníctve poškodeného. Vychádzajúc z uvedeného, nemožno preto dospieť k tomu, že by úvaha napadnutého uznesenia prokurátorky v spojení s uznesením vyšetrovateľky predstavovala zjavný právny omyl pri posúdení nároku sťažovateľa na odmenu v súvislosti s tým, že bol ustanovený za opatrovníka, no nie za obhajcu obvinenej právnickej osoby.

11. Čo sa týka námietky sťažovateľa, že prokurátorka sa nevysporiadala so závermi nálezu č. k. I. ÚS 394/2021, treba uviesť, že v tomto rozhodnutí ústavný súd dospel k záveru, že náhrada

podľa § 16 ods. 3 vyhlášky je viazaná na jednotlivé úkony právnej služby, no z vyhlášky nemožno vyvodit' záver, že priznanie tejto náhrady je podmienené priznaním odmeny za jednotlivé úkony právnej služby. Preto ak advokát ako opatrovník vykonal úkony v súvislosti s opatrovníctvom poškodených, mal sa okresný súd s požiadavkou na priznanie náhrady podľa § 16 ods. 3 vyhlášky v odôvodnení zaoberať. Sťažovateľ nesprávne interpretuje závery tohto nálezu. Nález nestanovil, že by advokátovi ako opatrovníkovi právnickej osoby patrila popri odmene podľa § 12 ods. 7 vyhlášky aj náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Podľa záveru nálezu s nárokom advokáta, ktorý bol ako opatrovník ustanovený podľa § 48 ods. 2 Trestného poriadku poškodeným maloletým, ktorých nemohol zastupovať ich zákonný zástupca, sa súd musí riadne v odôvodnení argumentačne vyrovnáť. Preto nemožno dospieť k záveru, že by sa tento nález vzťahoval na situáciu sťažovateľa, ktorý bol ako opatrovník ustanovený právnickej osobe, ktorej nebolo možné doručiť písomnosti. Rovnako z neho nemožno dospieť k záveru, že by opatrovníkovi bez ďalšieho patrila náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky.

12. V konečnom dôsledku sťažovateľ týmto nálezom vo svojej sťažnosti proti uzneseniu vyšetrovateľky ani osobitne neargumentoval, a preto sa argumentácia napadnutého uznesenia prokurátorky zamerala len na vyrovnanie sa s argumentáciou sťažovateľa, podľa ktorej mu mala byť priznaná odmena nie podľa § 12 ods. 7 vyhlášky, ale podľa § 12 ods. 3 písm. c) vyhlášky. S touto argumentáciou sa prokurátorka dostatočne vysporiadala a ňou prijatý záver nemožno považovať za zjavný právny omyl. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

13. Na okraj možno uviesť, že uvedené interpretačné otázky podústavného práva sú produktom nedostatočnej právnej úpravy, ktorá na strane jednej úlohy advokátov, typicky obhajcov či právnych zástupcov s jasným obsahom ich povinností a práv ku klientom, rozširuje na plnenie iných, netypických činností opatrovníkov rôznych subjektov nielen bez stanovenia jasného určenia odplaty za túto činnosť, ale aj bez toho, aby bol jasne stanovený obsah právneho vzťahu, ktorý vzniká medzi advokátom – opatrovníkom a opatrovaným, či už ide o trestným činom poškodené maloleté deti alebo celkom odlišné subjekty obvinených právnických osôb.

14. Podústavné právo sa nemôže uspokojiť so strohými riešeniami ustanovovania opatrovníkov – advokátov rôznym subjektom v rôznych procesných situáciách, no musí aj stanoviť, aké sú povinnosti a práva takto ustanovených opatrovníkov. To, že je opatrovníkom advokát, bez ďalšieho neznamena, že je aj obhajcom obvinenej právnickej osoby, a teda že má nárok na odmenu a náhrady ako obhajca. Práve preto nemožno vyplnenie medzery v úprave vyhlášky tak, že sťažovateľovi bola priznaná odmena ako opatrovníkovi poškodeného, považovať za záver, ktorý by bol porušením ktoréhokoľvek ním uvedeného ústavného práva.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu